

Международна конференция „Капиталовите системи - ролята им за решаването на пенсионния проблем“, Варна, 31 май - 1 юни 2007 г.

РЕФОРМАТА В МЕКСИКО Е ДОВЕЛА ДО ПО-ДОБРОТО Й ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

В началото на 90-те години на миналия век изследвания на Световната банка съвместно с правителството, което управлява Мексико тогава, доказват, че както в много други страни и Мексико се нуждае от спешна пенсионна реформа. Започва дискусия в правителството за това как да се проведе реформата в пенсионното осигуряване. Така през 1991 г. се създава Национална система за спестявания с вноски на работника от 2% от трудовото възнаграждение, която се влага в индивидуални партии, управлявани от банките. Работодателите решават коя банка ще администрира средствата. До 1993 г. системата функционира и не са настъпили драстични промени. През 1994 г. Законът за националната система за спестявания е променен и е създадена Комисия за надзор върху националната система.

Годината 1994 е доста важна за Мексико - обяснява **Фернандо Солис, бивш президент на Националната комисия за системата за пенсионни спестявания - CONSAR - Мексико, участник в Международната конференция „Капиталовите системи - Ролята им за решаването на пенсионния проблем“, състояла се във Варна на 31 май-1 юни.**

Директорът на Социалноосигурителния институт на Мексико (IMSS), който администрира пенсионния сектор през 1994 г., сформира експертна група, която да анализира финансовото състояние на социалноосигурителната система. Основните заключения са изненадващи. Оказва се, че съществува огромен актюерски дефицит не само в здравното, но и в пенсионното осигуряване.

Установява се също, че в много случаи работниците с ниски доходи, жените и работниците, упражняващи трудовата миграция, са оставени без

пенсионни права или ако имат право на пенсия, тя е със сравнително малък размер. Това представлява сериозен финансов проблем, защото фактически няма разпределение на доходите.

Изследването е предоставено на президента на Борда на директорите на Социалноосигурителния институт (IMSS), потвърдено от синдикатите, работодателските организации и правителството, както и от обществеността посредством информационна кампания, която показва в средствата за масова информация какви проблеми стоят пред социалноосигурителната система.

През 1995 г. започва процесът на реформата в пенсионната система

Президентът назначава работна група в състав - министъра на финансите, министъра на труда, както и председателите на институциите - Социалноосигурителния институт (IMSS), на федералното правителство (ISSSTE), INFONAVIT, на Консултативния комитет (CONSAR). Целта на работната група е да се създаде нова национална пенсионна система. По време на дискусията е решено да се отложи реформата за служителите на федералното правителство и да се реформира системата, като Социалноосигурителният институт да бъде единствената институция, която предлага животозастраховане и застраховане срещу инва-

лидност. Така първият проект на новия закон е готов и е внесен в Конгреса. Той одобрява реформата с 289 гласа, а против са само 160 депутата. Основните промени, внесени от законодателя, са, че се позволява на Социалноосигурителния институт да има администриращо пенсионните фондове дружество, подлежащо на регулиране, идентично на това на частните Управляващи дружества, а също се забранява инвестирането на пенсионните спестявания в чуждестранни активи.

През 1996 г. се одобрява първият проект на закона за създаване на национална система за спестявания, с който се регламентира дейността на дружествата, управляващи пенсионни фондове. Проектът е внесен в Конгреса, като законодателите отново нанасят някои промени. Създава се Кон-

султативен комитет (CONSAR) с участието на представители на синдикатите, работодателските организации и представители на държавните институции. В Борда на директорите на комитета са включени също председателите на синдикатите, работодателите и на федералната власт. Максималният пазарен дял за пенсионното дружество се определя на 20% от осигурените лица. Още една промяна касае, че поне един от пенсионните фондове, управляван от пенсионно дружество, трябва да инвестира 51% от активите си в облигации с реален лихвен процент.

Със старта на пенсионната система се създават 17 пенсионни дружества и 13 специализирани застрахователни компании

Процесът по набиране на членове започва през февруари 1997 г. и първите вноски в индивидуалните партии постъпват само след 6 месеца. За периода до 1998 г. не настъпват драстични промени в системата, но до 2002 г. има такива. Вече пенсионните дружества имат право да управ-

ляват персонални пенсионни фондове за самонаетите лица и допълнителни пенсионни планове, осигурени от фирмите за служителите им. Създаден е нов фонд за задължително пенсионно осигуряване за работещите, които са над 56-годишна възраст, чийто портфейл се инвестира поконсервативно (напр. без инвестиране в акции). Дава се възможност за инвестиране на 20 на сто от активите на фондовете в чуждестранни финансови инструменти. Работещите, които не са си избрали пенсионно дружество, се разпределят служебно в дружеството с най-малки комисионни такси.

Сериозни промени в процеса на реформата настъпват през 2006 г. когато вече осигурените лица имат право да се прехвърлят в друг фонд, без да чакат да изтече една година, ако изберат пенсионно дружество с по-ниски комисионни или ако са променени процедурите за прехвърляне. Настъпва бясна конкуренция между пенсионните дружества за спечелване на осигурени. Ако през 1999 г. техният брой е 39 925, то през 2006 г. са около 8.3 милиона души, променили своя фонд.

През 2007 г. има нова промяна в закона за системата за спестявания, като вече осигурените имат право да се прехвърлят към друго дружество, преди да е изтекла едната година само ако движението е към дружество с по-висока нетна доходност, а след като вече са се прехвърлили, нямат право на ново прехвърляне в рамките на една година. Друга промяна е, че пенсионните дружества могат да начисляват комисионни върху натрупаните средства и таксата върху вноските е премахната.

Дебатът върху реформата в Мексико

Аргументите за прилагане на рефор-

мата са нарастващият актюерски дефицит, който не може да бъде намален с увеличаването на вноските. Друг аргумент, даващ „зелена улица“ на реформата, е благоприятното развитие на работещите с ниски доходи и за жените посредством въвеждането на правото на индивидуална собственост над пенсионните спестявания. Тази маса от хора могат да постигнат по-големи спестявания и могат да ги насочат към достигане на по-голяма продуктивност и получаване на по-високи заплати. Положително е и развитието на финансовите пазари и по-добро разпределение на активите, което води до по-добро икономическо развитие.

Кои са били аргументите против реформата? Това са приватизирането на социалното осигуряване, относител-

ното намаляване на доходността, високите административни разходи на управляващите дружества, недостатъчното разпределение на риска между отделните поколения работещи, високите цени на анюитетите и рисковете и ниска финансова грамотност при работещите, при което те нерядко са взимали не най-адекватните решения.

Какво е било направено през годините на реформата

На първо място през 1995-1996 г. е била засилената кампания в медиите - телевизия, радио, вестници, с различни послания в смисъл: „Спешна необходимост от пенсионна реформа, както и аргументи в полза на тази реформа.“ Организирани са презентации в цялата страна пред синдикатите, работодателските организации, университетите и медиите, както и персонални интервюта и дискусии из страната с фигурите, формиращи общественото мнение, представители на местната, щатската и федералната власт, както и с политически лидери.

Дори и днес все още съществуват мнения и против реформата независимо от тази кампания.

ИЛЕАНА СТОЯНОВА